Wat lazen de Gouwenaars 100 jaar geleden in hun krant?

1909: EEN JAAR MET UITEENLOPENDE GEBEURTENISSEN

Henny van Dolder-de Wit

Wie zich in 1909 op de Goudsche Courant abonneert betaalt ƒ 1,25 per kwartaal. Daarvoor word je dagelijks op de hoogte gehouden van wat er in de wereld, de regio en in de stad zelf gebeurt. Veel informatie komt telegrafisch binnen via het in 1851 opgerichte persbureau Reuter. Met het Goudse nieuws is men enigszins karig, hoewel er genoeg is te melden, foto's ontbreken nog geheel. Bij de advertenties in de decembermaand valt op dat er wel een aanbod is van speciale lekkernijen, maar niet voor speelgoed of kerstversieringen. Verslagen van vergaderingen van de Eerste en Tweede Kamer en de gemeenteraad worden integraal opgenomen. In lange kolommen worden de vele gevonden voorwerpen gepubliceerd, zo ook door de rechtbank uitgesproken vonnissen. Sommige zaken zijn na honderd jaar nog actueel zoals dreigbrieven, pedofilie, dierenmishandeling en jeugdcriminaliteit. Het is ook het jaar van de eerste Elfstedentocht en de eerste Avondvierdaagse. De erfopvolging in het Oranjehuis wordt op 30 april veilig gesteld met de geboorte van prinses Juliana, wat aanleiding geeft tot uitbundig feestvieren. De berichten zijn op vertellende manier weergegeven, afgewisseld met citaten.

Een ingekleurde foto van de Markt ca. 1909. (foto SAMH)

Gouda in 1909

In 1909 telt Gouda 24.384 inwoners, meest wonend binnen de singels die ooit met de stadsmuur het oude centrum van de stad omringden. Oudere Gouwenaars zullen zich dan ongetwijfeld nog de afbraak van de stadspoorten herinneren, tussen 1841 en 1850. Vanaf 1901 breidt de stad geleidelijk uit, eerst in westelijke richting want in de Korte Akkeren is de meeste industrie gevestigd. In dat jaar bouwt men ook huizen in de Krugerlaan, de Cornelis Ketelstraat uit 1904 loopt dood tegen de spoorlijn. De grachten zijn nog niet gedempt, auto's een bezienswaardigheid. Gouda mag zich ook garnizoensstad noemen voor het vierde regiment infanterie, het derde bataljon. Het imago van schippersstadje is nog volop aanwezig, 33 schippers wonen permanent op hun vaartuig. Verlangt men een persoonlijk gesprekje met burgemeester R.L. Martens, dan ga je daarvoor op werkdagen van 10.00 tot 12.00 naar het stadhuis. De verschillende markten brengen levendigheid in het stadsbeeld: varkens, bloemen, groenten, aardappelen, turf, hout en vis vinden daar een weg naar de kopers, de aanvangstijden worden aangekondigd door de stadsomroeper H. Wortman. Wie zich interesseert voor de geschiedenis van Gouda kan tegen betaling van 10 of 25 cent dagelijks van 10.00 tot 16.00 uur terecht in het Museum van Oudheden, gevestigd in gebouw Arti Legi aan de Markt. In 1909 telt men daar 508 bezoekers; de Goudse Librije, met het gemeentearchief gevestigd in de Gasthuiskapel aan de Oosthaven verwelkomt 157 personen en leent 117 boeken uit.

In de sociëteit Ons Genoegen aan de Boelekade zijn er voor de liefhebber geregeld cabaret- en toneelvoorstellingen, muzikaal genot valt er te beleven tijdens de orgelbespelingen in de Sint-Janskerk, later verschijnen daarvan uitgebreide verslagen. Daarin wordt het spel van de organist Jaap Spaanderman hoog geroemd, de vocale solisten die aan het programma hun medewerking verlenen, met name de vrouwelijke, vindt de recensent stelselmatig beneden de maat. Sportievelingen kunnen lid worden van verschillende verenigingen: de Kolfclub 'Gouda', twee kegel- en tennisclubs, de Goudsche Zwemclub (GZC), de Goudsche Cricket- en Footballclub 'Olympia', een wielrijdersvereniging, twee postduivenverenigingen en verschillende IJsclubs. Met uitzondering van dat laatste is zulk vertier niet weggelegd voor de gewone hardwerkende man of vrouw die zonder te sporten al genoeg uren maakt.

Idyllisch plaatje van het grachtje Achter de Vismarkt met op de voorgrond de Visbrug, die al in 1488 wordt genoemd. Schilderij in olieverf door Betsy van Vreumingen-Stoffers, 1905, (collectie HvD)

Het gemeentebestuur heeft grootse plannen: volgend jaar zal het nieuwgebouwde Van Iterson ziekenhuis aan de La Reylaan zijn deuren openen, wat betekent dat er na vele eeuwen een eind komt aan de functie van het Catharina Gasthuis als zodanig. Het statige Proveniershuis aan de Hoge Gouwe staat op de lijst voor afbraak, hier wordt het gemeentelijk Electriciteitsbedrijf gevestigd, kosten: 258.000,- gulden. Voor machines en toebehoren is een bedrag van 69.480,- gulden op de begroting gezet. De bestedelingen die nu nog in het Proveniershuis wonen (28 mannen en drie vrouwen) verhuizen dan naar het Gasthuis. Aan het Jaagpad wordt het enorme complex van de nieuwe pijpen en aardewerkfabriek van Goedewaagen in gebruik genomen. Dan staat er voor begin september weer een grote Landbouwtentoonstelling op het programma, niemand minder dan prins Hendrik heeft zich bereid verklaard als beschermheer op te treden. Op onderwijsgebied is de vestiging van een Ambachtsschool in voorbereiding.

Ingang tot het Proveniershuis aan de Hoge Gouwe, dat in 1910 plaats moest maken voor het Gemeentelijk Elektriciteits Bedrijf (GEB), (collectie HvD)

De straten worden verlicht door 446 gaslantaarns, 181 branden er tot middernacht, de overige tot zonsopgang. De oude nummering van de huizen in de stad volgens wijken met een letter wordt afgeschaft, een nieuwe nummering (de huidige) ingevoerd. De brandweer rukt zeventien maal uit, de politie maakt 801 processen verbaal op. Daarbij worden 45 volwassenen en 68 minderjarigen aangehouden, bestraft en indien nodig naar hun plaats van herkomst getransporteerd; zeventien vreemdelingen zet men eenvoudig over de grens. Voor alleenstaanden en ouderen is er voldoende onderdak. In het St.-Elisabethgasthuis aan de Kleiweg wonen 31 vrouwen, in het Joods Israëlisch Tehuis aan de Oosthaven 12 mannen en 17 vrouwen, verspreid over de hofjes 82 vrouwen en in het Oudemannenhuis 43 mannen.

Er is een komen en gaan van schepen, stoomboten vervoeren de passagiers naar diverse plaatsen in het land. Over land reist men met de Nederlandse Staatsspoorweg of met de tram tussen Gouda en Bodegraven en omnibusdiensten naar Moordrecht en Schoonhoven.

Buitenlands nieuws

Aardbeving en winterkou

De krant staat in de eerste maand van het jaar vol berichten over de tsunami die op 28 december 1908 het zuiden van Italië en Sicilië treft en tienduizenden slachtoffers eist. Ooggetuigen vertellen ‘dat de zee als een toornig dier steigerde en achteruit sloeg’. Eerst lijkt het water van het land weg te stromen, daarna rijst het hoog op en slaat met geweld in de nauwe zeestraat aan weerszijden over het land heen. Stoomschepen van de Maatschappij Nederland vermijden de Straat van Messina omdat de doorvaart hier gevaarlijk is geworden vanwege de ongelijk geworden zeebodem.

De winter regeert streng , uit Duitsland worden temperaturen gemeld van – 28 ° C. In Spanje valt overvloedig sneeuw en in Engeland woeden de zwaarste sneeuwstormen sinds 1881. Het leven ligt er nagenoeg stil. De kosten van sneeuwruimen in de Londense straten schat men op 1.800.000 gulden.

Wereldleiders

In 1909 krijgt Amerika een nieuwe president: William Howard Taft, in België volgt Albert I zijn vader, koning Leopold II op, Abd-ul-Hamid II maakt plaats op de troon voor Mehmed V als sultan van Turkije. Dat er ook dan dreigbrieven worden verzonden ondervindt de koning van Denemarken: hij leest daarin dat hij het nieuwe jaar niet zal overleven. Zijn raadgevers adviseren hem rustig in zijn paleis te blijven.

Luchtvaart

Uit Engeland komt het bericht dat een vliegmachine van het leger 'zich wel tien meter van de grond heeft kunnen verheffen'. In Nederland maakt de Franse graaf De Lambert de eerste gemotoriseerde vlucht boven Etten-Leur. Ronduit opzienbarend is het nieuws dat de Fransman Louis Blériot als eerste per vliegtuig het Kanaal is overgestoken.

Tsunami Italië

Op 31 december 1908 wordt Sicilië getroffen door een zware aardbeving. De steden Messina en Reggio lopen enorme schade op. De eerste schattingen van de aantallen slachtoffers bedragen 100.000 doden in Messina en 25.000 in Reggio. Tot in februari worden hevige naschokken gevoeld in Italië, intussen komen er steeds meer verhalen van overlevenden binnen. Veel landen zeggen financiële hulp toe en zorgen voor tenten en levensmiddelen. Plunderingen zijn aan de orde van de dag, zestien rovers worden gefusilleerd, 600 gearresteerd. Het aantal gewonden loopt in de duizenden.

Ravage in Messina als gevolg van de aardbeving en tsunami

Jeugdcriminaliteit en Sherlock Holmes

Het wangedrag van jeugdige personen wordt toegeschreven 'aan de invloed van vuile en misdadige literatuur als Nick Carter en Sherlock Holmes-geschriften'. In Berlijn verenigen zich 26 jongens 'onder invloed van Indianen- en Roversgeschriften' in een 'indianenstam' om diefstallen te plegen. Zij beloven trouw aan hun opperhoofd en verblijven in diverse holen, waar men de buit verdeelt. Bij een 18-jarige jongen die 'voor de grap' een meisje met een pistool bedreigt en verwondt vindt men tijdens een huiszoeking voor 15 mark aan 'Sherlock Holmesachtige lectuur'.

Nederlands nieuws

Een 'heer' loopt in de val

Een 'als heer gekleed persoon' geeft op het ijs in het Haagse Bos een 11-jarig meisje 35 cent *1 en vraagt haar om die avond naar de wachtkamer van het station komen. Zij brengt haar vader van de ontmoeting op de hoogte, in overleg met de politie volgt men het kind naar de afgesproken plaats. Op haar aanwijzing wordt de man aangehouden en naar het politiebureau afgevoerd.

Dierenmishandeling

Een inwoner van Garijp (Fr.) krijgt procesverbaal voor mishandeling van zijn paard. Als het dier niet in staat blijkt een zware wagen met grind te trekken legt de voerman een bos stro onder het paard en steekt dat in brand. Ondanks dat de huid aan de buik van het paard en zijn benen verbranden, blijft het dier op zijn plaats staan, blootgesteld aan de vreselijkste pijnen.

Visserij

Uit Urk wordt gemeld dat in het afgelopen jaar 1908 geen enkele visser is omgekomen van de honderden die op de Noordzee en Zuiderzee hun bedrijf uitoefenen of die op haringloggers varen. Van de vissersvloot die ruim 300 vaartuigen telt, verkeerde wel meerdere keren een schip in nood.

Een belangrijke bodemvondst

Bij het doen van herstellingen in Stolwijk bij de landbouwer B.V. is ongeveer 25 cm beneden de keldervloer een kannetje gevonden, inhoudende 74 zilveren munten, één met het jaartal 1652 en de beeltenis van Filips IV, drie drie-guldenstukken van 1793, 65 guldens met jaartallen van 1701-1793 en enkele kleinere munten. Het kannetje is bij het opgraven helaas geheel verbrijzeld.

Nieuws uit de Hofstad

Sinds het nieuws bekend is gemaakt dat er in de lente van 1909 een prins of prinses wordt verwacht, staat het Koninklijk huis en in het bijzonder het welzijn van koningin Wilhelmina, die al meerdere miskramen heeft gehad, volop in de belangstelling. Het volgend stukje gaat over een wandeling van de vorstin:

'De paleisdeuren gaan open en daar is de koningin. Ze is gekleed in een paars mantelcostuum en draagt een bijpassende hoed met grote veer, een zwart-grijze mof en een bont. Een hofdame treedt naast haar, een lakei er achter en een tiental meters verder volgen twee rechercheurs. De koningin wandelt richting Vijverberg. De toegeschoten mensen groeten beleefd, al naar hun aard, met 'n diep, lang hoed-afnemen, 'n even oplichten van de pet of een min of meer geslaagde buiging. De koningin groet iedereen zonder uitzondering terug met 'n diepe hoofdknik en intussen loopt zij gezellig lachend te praten met haar hofdame. Het publiek blijft op eerbiedige afstand, wordt iemand al te nieuwsgierig, dan is dat door 'n tikje op de schouder door één der rechercheurs al spoedig genezen. En die contrasten: een Kamerlid blijft met de hoed in de hand eerbiedig staan, een officier salueert en staat roerloos. Een burgerjuffrouw denkt: waar kijken die mensen zo naar? Plotseling staat ze tegenover H.M. 'n Nerveuze, onbeholpen buiging...de koningin groet diep terug. Een paar straatjochies, vuil van het spelen in het zand en met gehavende kleren lichten vrijmoedig kijkend hun petten op en krijgen een groet terug. Een bekend staatsman Vijverbergt H.M. haast voorbij, op het laatste nippertje ziet hij haar en haastig, met een brede zwaai, gaat de hoge hoed van de kale schedel. Trams houden stil totdat de koningin voorbij is, rijtuigen stoppen. Op de Kneuterdijk is het veel drukker, iedereen wordt vriendelijk gegroet: groten en kleinen, werklieden in blauwe boezeroen en van deftigheid glanzende heren, eenvoudige vrouwtjes en statige dames. Teruggekeerd bij het paleis staat het daar vol, tussen dichte rijen eerbiedig buigende mensen door treedt H.M. op haar woning toe. Goudgegalonneerde lakeien openen de deur...de koningin gaat langzaam de trappen op en verdwijnt in haar huis'.

Gouds nieuws

Schaatspret, schippers aan de wal

De strenge winter heeft ook zijn voordelen: lange tijd kan er naar hartelust worden geschaatst, regelmatig worden er wedstrijden georganiseerd. IJsbanen genoeg, want alle scheepvaart richting Amsterdam en Leiden is gestaakt. De IJssel kan met moeite nog door stoomboten worden bevaren. De afdeling Gouda van de Zuid-Hollandse IJsvereniging stelt banenvegers aan, laat bruggen en overstapjes maken om op die manier 'menig werkloze in dit barre jaargetij den strijd des levens trachten te verlichten'.

Zes ijsclubs uit Gouda en omstreken richten een verzoek aan de minister van Waterstaat om het ijs van de Gouwe en Oude Rijn niet meer stuk te laten varen door sleepboten of schepen van de Holland Amerika of Java Lijn. Van deze waterwegen wordt bij strenge vorst gebruik gemaakt door schaatsers: tussen Rotterdam en Gouda 15.000 en tussen Bodegraven en Gouda 8.000 op één dag. Men gaat op de schaats naar het werk en vervoer van goederen blijkt over het ijs een stuk voordeliger.

De ambachtschool aan de Houtmansgracht (foto SAMH)

Ambachtsschool in Paradijs

In februari vindt de oprichting plaats van de Vereniging 'De Ambachtsschool voor Gouda en Omstreken'. Deze vorm van onderwijs moet zo mogelijk gevestigd worden in het aan de gemeente toebehorende gebouw van de Handels Avondschool aan de Houtmansgracht (dat overdag niet wordt gebruikt) en in een daarmee te verbinden nieuw gebouw. Daarvoor is de aankoop nodig van huisjes en terreintjes aan het Paradijs en de zogenaamde Bloedpoort.

Volksgaarkeuken aan de Keizerstraat

In de volksgaarkeuken zijn in januari 2204 ½ porties eten verkocht (1677 ½ van 10 cent en 427 van 15 cent). Afgehaald: 1353 ½ porties (1313 ½ van 10 cent en 40 van 15 cent)

Gratis voedsel voor kinderen

De Vereniging Tot Heil des Volks verstrekt elke avond aan 200 kinderen, verdeeld in twee groepen, rijstepap, brood en melk. De Commissie dankt de gulle gevers voor hun bijdragen

Valsemunterij als familiebedrijf

Voor de rechtbank te Rotterdam verschijnt D. van Leeuwen alhier, wegens het maken van vals geld. De strafeis luidt voor Van Leeuwen anderhalf jaar, voor zijn vrouw twee jaar en voor zijn moeder drie maanden gevangenisstraf.

Borden ANWB: goed idee

Bericht overgenomen uit de Kampioen van de ANWB: 'een inzender vraagt of het mogelijk is bij elke stad en dorp een naambord te plaatsen, zodat men weet waar men zich bevindt'.

Deken Malingré ernstig ziek

Op 8 maart wordt gemeld dat ofschoon de toestand van monseigneur P.C.Th. Malingré, de bekende pastoor van de Kleiwegkerk, nog geen direct gevaar oplevert,

hem toch de Laatste Sacramenten zijn toegediend. Op 30 juli wordt zijn opvolger J.A. Kupers als deken van het dekenaat en pastoor van de kerk OLV Hemelvaart geïnstalleerd.

Directeur van de Kaarsenfabriek dodelijk verongelukt

Bij Driebergen vindt een aanrijding plaats tussen een tram en het rijtuig, waarmee de directeur van de Koninklijke Stearine Kaarsenfabriek 'Gouda', de heer dr. H. IJssel de Schepper, op weg is naar zijn buitenhuis in Doorn. Het achterste deel van het voertuig wordt geheel vernield. Een dag later, op 16 maart, overlijdt hij aan zijn verwondingen.

Dooi doet zijn werk

In maart vermindert eindelijk de uitgestrekte ijsmassa op de Zuiderzee die zo lang het scheepvaartverkeer belemmerde, de lente is in aantocht

H. IJssel de Schepper, directeur van de Kaarsenfabriek (foto SAMH)

Geboorte van prinses Juliana

Nadat het in de gehele regio al lange tijd gonst van plannen voor feestelijkheden is het op 30 april eindelijk zo ver: prinses Juliana is geboren. De voorzitter van de gemeenteraad kondigt het als volgt aan:

'Mijne Heren, de verwachting die in de laatste maanden alle harten in ons land vervulde, in de laatste weken onze gemoederen in spanning hield, is verwezenlijkt. Blijkens een vanochtend door mij ontvangen telegram

Van de optocht ter gelegenheid van de geboorte van prinses Juliana in 1909 zijn geen foto's beschikbaar, maar die moet er ongeveer hebben uitgezien als op 31 augustus 1908, de verjaardag van haar moeder. (Collectie HvD)

van de minister van Binnenlandse Zaken is Hare Majesteit de koningin hedenmorgen voorspoedig bevallen van een Prinses. Daarmede is het voortbestaan van ons Vorstenhuis voorlopig verzekerd'. Het bericht vervolgt:

'De opgewondenheid bij het vernemen der heuglijke tijding was ook hier ter stede zeer groot. Men stak de driekleur uit en tooide zich met oranje. Om 12.00 uur werd door het garnizoen een parade gehouden op de Markt. Aan de kinderen werden feestliederen en vlaggen uitgedeeld, op school werden zij getrakteerd op beschuit met oranje muisjes. De scholen kregen vrij en om 15.00 uur ging het Stedelijk Muziekcorps de stad rond, gevolgd door 250 jongens die een klappermars uitvoerden. In de Sint-Jan en in de Gereformeerde kerk werden dankdiensten gehouden. Om half negen trok de muziek met leden van de Volksweerbaarheid met fakkellicht door de stad, voorafgegaan en gevolgd door een onafzienbare stoet vrolijk hossende en zingende mensen. Het ontbreken van vuurwerk maakte men goed door het meer dan gebruikelijk afsteken van voetzoekers 'en dergelijke dingen'.

Groote Landbouwtentoonstelling

GOUDA.

Laatste inschrijfdag voor den Wedstrijd op 31 Augustus 1909

VAN:

Met Bokken ingespannen Wagens van in Gouda wonende kinderen niet onder dan 14 jaren,

Groente- en Ooftwagens (handkarren) met de voornaamste handelsgroenten, de voornaamste en aanbevelenswaardige vruchten; de beste TREKHONDEN en BESPANNING van HONDEN (kar en tuig inbegrepen)

is bepaald op 1 AUGUSTUS 1909.

Geen inleggeld. — Hooge prijzen.

Inschrijfbiljetten worden op schriftelijke franco aanvrage gratis toegezonden door den Secretaris van de Tentoonstelling, Gouda, Crabethstraat 219.

De Secretaris,
Mr. P. L. BEGRAM VAN EETEN.

Advertentie voor de inschrijving met bokken-, groenten- en ooftwagens. (GC 1909)

De bokkenwagens staan klaar voor de start. (foto SAMH)

Het grote feest

Om voldoende voorbereidingen te kunnen treffen voor een officiële feestdag, kiest men voor donderdag 13 mei. Straten worden versierd en geïllumineerd met vetglaasjes. Voor het kinderfeest deelt men enkele duizenden boekjes met feest- en volksliederen uit. Hoogtepunt is een historische optocht, voorstellende personen uit het Huis van Oranje, te beginnen bij Juliana van Stolberg.

In de sociëteit Ons Genoegen zijn op 12 mei 1000 kinderen 'behoorende tot de minst gegoeden van alle scholen uit deze gemeente' uitgenodigd. Zij genieten van een poppenkast, film en voordrachten door een jongens-toneelclub. De traktatie bestaat uit poffertjes, melk, koek en andere versnaperingen. Bij het naar huis gaan worden cadeautjes uitgedeeld, die door verschillende winkeliers ter beschikking zijn gesteld.

'Bij de optochten van die dag werd de orde en regelmatigheid door niets gestoord', zo wordt na afloop tevreden vastgesteld. 'De avond werd besloten met vuurwerk. Duizenden bleven doorfeesten, misschien zijn er wel geweest die de zon hedenmorgen hebben zien opgaan'.

Tegen enkele jongens wordt proces verbaal opgemaakt voor het vernielen van feestversieringen en het inslaan van een winkelruit om de etalage te plunderen.

Intussen blijkt de Commissie voor Openbare Feesten zo gefrustreerd door de houding van de gemeenteraad, dat in juni tot opheffing wordt besloten. Onder het kopje R.I.P. laat het bestuur een ingezonden brief in de krant opnemen, waarin de bezwaren kenbaar worden gemaakt: onder meer de geringschattende wijze waarop in de zitting van de gemeenteraad van 7 mei gesproken werd over de commissie en haar werkzaamheden en de minimale medewerking, om niet te zeggen tegenwerking bij de laatste feestviering. Daarentegen is er een hartelijk woord van dank aan de Goudse burgerij voor de sympathieke samenwerking wat het feest tot een succes maakte

Naamgenootje

In het gezin van D.L. Broer aan de Boelekade R 92, vuilnisophaler bij de heer Ooms, is op 30 april het gezin vermeerderd met een dochtertje, dat de namen van de jonggeboren prinses zal dragen (Juliana Louise Emma Marie Wilhelmina)

Kermis in de stad

Een maand na de feestvreugde ter ere van de nieuwe prinses is er opnieuw vertier in de stad met de komst op zaterdag 5 juni van het Hongaars Circus van de gebroeders Karoly, bekend om zijn paardendressuur. Dat kunnen de meeste Gouwenaars wel waarderen.

Landbouwtentoonstelling

Inmiddels zijn de data bekend voor het houden van de Nationale en Internationale Landbouwtentoonstelling, die wordt ingericht op een terrein aan de Graaf Florisweg: 31 augustus tot en met 3 september. Het is de voortzetting van een oude traditie die begon in 1848, georganiseerd door de Hollandsche Maatschappij van Landbouw, afdeling Gouda. Er wordt hoog bezoek verwacht, de bij de bevolking zo populaire koningin-moeder Emma is van plan om naar Gouda te komen. Zij arriveert op 2 september per trein en het gemeentebestuur heet haar welkom in de rijk versierde stationswachtkamer eerste klas. Gezeten in een open landauer vertrekt zij naar het tentoonstellingsterrein, waar een geweldige drukte heerst, politie te voet en te paard tracht de orde te bewaren. Dat voorkomt niet dat door het gewicht van de mensenmassa de toegangsbrug tot het terrein instort, juist op het moment dat de koninklijke stoet arriveert. De herstelwerkzaamheden worden onmiddellijk ter hand genomen en enige tijd later rijdt de hoge bezoekster ongehinderd over een noodbrug het terrein op.

Affiche voor de Landbouwtentoonstelling. Foto: Martin Droog.

Schuren

Op 9 augustus meldt de krant dat het inlaten van vers water of zogenaamd schuren (van de grachten), gister tegen half twaalf door de omroeper bekend gemaakt, niet is doorgegaan

Jeugdige boeven

Een hoogst zwangere vrouw is gisteren door een 16-jarige kwajongen zodanig mishandeld, dat zij gillend op straat neerviel. Tegen de dader is proces-verbaal opgemaakt.

Veroordeeld wordt N.H.V. 11 jaar oud, zonder beroep te Gouda, wegens diefstal van enig geld, tot plaatsing in een tuchtschool voor de tijd van zes maanden.

Koninginnedag

'De 31ste augustus wordt al meer en meer een feestdag', constateert men in de krant. Maar dan moet het weer wel meewerken. In 1909 wordt een gondelvaart in de Kattensingel afgelast, evenals de parade van het garnizoen. De stad is prachtig versierd, ter gelegenheid van koninginnedag en de Landbouwtentoonstelling. De feestverlichting met vetpotjes is een succes, totdat om negen uur hevige stortbuien veel van het moois vernielen. De erepoort aan de Kleiweg gaat in vlammen op. De laatste orgelbespeling van het seizoen in de Sint-Janskerk wordt druk bezocht, daar zit men in ieder geval droog.

De ingestorte brug, vlak voordat koningin moeder Emma arriveerde. (foto SAMH*)*

De erepoort gebouwd ter gelegenheid van Koningedag 1909 aan de Kleiweg die 's avonds afbrandde. (foto SAMH)

Verdronken

'Hedenmorgen ten ongeveer negen uur is uit het water van de Fluwelensingel opgehaald het lijk van de eerste klerk aan het postkantoor alhier, die gisteravond nog laat aan het kantoor dienst deed'.

Hofjesleed

'Zaterdagnacht is de weduwe Steenwinkel die voor het eerst een woning had betrokken op het Vrijthofje, door onbekende oorzaak in brand geraakt en onder hevige pijn naar het gasthuis vervoerd. In de afgelopen nacht is zij aan haar brandwonden overleden'.

'Oude' munt

'Bij de politie is gedeponeerd een valse rijksdaalder, dragende de beeldenaar van Willem II en het jaartal 1849'.

Begrafenis van monseigneur Malingré

Op 16 december overlijdt geheel onverwacht monseigneur Malingré. Op 19 december om 13.30 uur wordt het stoffelijk overschot overgebracht naar de kerk aan de Kleiweg '[...] en daar voor belangstellenden ter bezichtiging gesteld waarvan een zeer ruim gebruik is gemaakt tot bij zeven uur, toen de Metten der overledenen werden gezongen'. De volgende morgen vindt na een anderhalf uur durende rouwdienst de begrafenis plaats op de rooms-katholieke begraafplaats aan de Graaf Florisweg. De stoet wordt gevolgd door koorknapen, de rooms-katholieke Militaire Vereniging met omfloerst vaandel, het bestuur van de Volksbond, koorzangers en een zestiental rijtuigen. Op de Kleiweg en langs de weg waar de stoet heen komt is een grote menigte aanwezig, van veel woningen zijn de gordijnen neergelaten.

Kippenhok

'De heer N.H. van Schelven, korenmolenaar te Gouda, verzoekt in zijn hiernevens overgelegd adres of het terrein, groot circa 40 m², gelegen boven de voormalige ijskelder in het plantsoen bij de Punt door hem in huur kan worden verkregen om die grond te gebruiken tot het daarop plaatsen van een kippehok'. Het verzoek wordt onder voorwaarden toegestaan tegen een huurprijs van vijftien cent per m ².

De ondergeteekende bericht aan zijn geachte medeburgers, dat hij gedurende de Wintermaanden

Poffertjes en Wafelen

bakt in zijn huis *Prins Hendrikstraat No. 28*, en met OUDE- en NIEUWE JAAR den geheelen dag en avond geopend is en bestellingen tot middernacht franco worden thuis bezorgd.

Prijzen: POFFERTJES per portie 15 cent.
WAFELEN per stuk . . 7 cent.

Hoogachtend,
UEds. Dw. dienaar,

F. W. van der Steen.

De poffertjes en wafels die F.W. van der Steen in zijn huis aan de Prins Hendrikstraat bakte werden zo nodig tot middernacht gratis thuisbezorgd. (GC 1909)

Tenslotte

Het jaar 1909 is bijna voorbij, de laatste krant nagenoeg uitgelezen. Een advertentie kondigt aan dat het tijd wordt voor het kopen van oliebollen voor de viering van oud en nieuw. Bij het lezen en beschrijven van het nieuws uit bovenstaand jaar lijkt men even in een ander tijdperk verdwaald te zijn. Een tijd zonder moderne communicatiemiddelen en parkeerproblemen, waarin het tempo van het leven minder hectisch was. De verrichtingen en de ontwikkeling van vliegtuigen en auto's worden nog met meer dan gewone belangstelling gevolgd. De ingebruikneming van het nieuwe ziekenhuis en de vestiging van een electriciteitscentrale in het jaar dat aanstaande is duiden er op dat een tijdperk van verandering aanstaande is.

1. Dat lijkt nu weinig, maar je kon er in 1909 twaalf liter karnemelk voor kopen